

Un nou cavaller per a la cort del rei Artús

[Francesc Bombí-Vilaseca](#) Barcelona 06/11/2024 06:00

Segurant, el cavaller del drac, en un manuscrit medieval recuperat per Emanuele Arioli
LV

Oficialment no hi ha un nombre de cavallers del rei Artús, ja que a més dels més coneguts, com Lançalot –conegut també com a Lancelot del Llac–, Kay, Perceval, Bedivere, Galvany –o sigui, Gawain–, Tristany, Galahad, Gaheris, Gareth, Agravain, Palamedes i fins i tot Mordred –el fill bastard d'Artús amb la fetillera Morgana–, potser els més coneguts, la mítica taula rodona podia allotjar tot cavaller que fos digne d'asseure-s'hi.

Tot i això, no deixa de ser sorprenent que en ple segle XXI es descobreixi un nou heroi artúric, com és el cas que recull el llibre *Segurant, el caballero del dragón* (Folioscopio), la història del qual reconstrueix a partir de manuscrits medievals el medievalista Emanuele Arioli (Luino, Itàlia, 1988). El jove investigador, que visita aquesta setmana Barcelona [convidat pel festival 42](#) –tot i que a finals de mes s'hi instal·larà contractat per la UAB–, va fer la troballa en primer lloc fa més de deu anys, gairebé per casualitat, mentre consultava un manuscrit medieval de *Les profecies de Merlí* a la biblioteca de l'Arsenal de París.

El manuscrit més antic que esmenta el nou cavaller conté unes 'Profecies de Merlí' del segle XIII

“La veritat és que al principi no hi vaig donar importància, perquè estava estudiant un aspecte estrictament lingüístic –una variant del francès antic que a Itàlia es va fer servir com a llengua de cultura–, i de fet el primer que em va cridar l’atenció va ser que estava incomplet, acabava a mitja frase”, explica per videoconferència des de París. Va resultar que al manuscrit, que no havia estat estudiat anteriorment, hi havia també una història avui desconeguda, oblidada, i Arioli va pensar que seria fàcil trobar altres manuscrits que l’expliquessin per aconseguir desenterrar-la. Va passar gairebé deu anys buscant, com si fos el Sant Greal mateix: “Jo era molt jove i ingenu i imaginava que seria bastant ràpid, però hi havia milers de manuscrits artúrics que calia consultar. En vaig trobar 28 que em servissin en set països diferents, França, Itàlia, Suïssa, Bèlgica, Alemanya, el Regne Unit i els Estats Units, i moltes vegades vaig fer viatges sense trobar res”. Però va insistir-hi, “buscant on ningú no havia buscat abans, i vaig començar amb manuscrits cremats, fets a miques, com els de la biblioteca de Torí, on hi va haver un incendi terrible que el 1904 va cremar entre dos mil i tres mil manuscrits”, per completar la investigació.

El manuscrit 4976 de la Biblioteca de l'Arsenal de París –segle XV– descriu Segurant com a “increïblement alt”, de “rostre bonic i ampli, i una pell gairebé bruna”, i de “proporcions tan perfectes que no es podia trobar res per criticar”

Biblioteca de l'Arsenal de París

La història de Segurant el Bru i la del manuscrit es creuen en el misteri. Explica la història –o, en francès antic, or dit li contes, expressió habitual en els romanços artúrics– que, després d'haver nascut a l'illa Ignota, on va ser ordenat cavaller, i viure algunes aventures que li donen fama, Segurant és convidat ni més ni menys que pel rei Artús a un torneig a Winchester. Un cop allà, les fetilleres Morgana i Sibil·la convoquen un drac, que el

nostre heroi perseguirà fins al punt que desapareix rere una muralla de foc. Què us diré? Morgana acabarà convencent Artús i la cort que, com el drac, Segurant no és més que una il·lusió maligna i l'han d'oblidar. Sens dubte, el van oblidar fins al punt que el seu rastre va acabar perdut durant segles.

El perquè de la desaparició dels llibres de l'anomenada matèria de Bretanya obeeix a diverses causes. D'una banda, "a mitjans del segle XV, amb la impremta moderna, seran els llibres impresos els que tinguin més èxit, ja que es llegeixen amb més facilitat, i de mica en mica es van deixant de banda els manuscrits. A més, amb el Renaixement les llegendes artúriques cauen en declivi, tot i que al principi alguns textos artúrics són interpretats inspirant-se en el món clàssic de Grècia i de Roma, però el món dels cavallers ja és passat. L'interès per aquests textos decau fins al romanticisme, ja al segle XIX, quan comença un procés que dura fins avui, quan aquesta novel·la i els manuscrits més accessibles han estat editats, però la dispersió en gran quantitat de manuscrits a trossos també va sumar una dificultat. Un altre motiu pel qual aquests textos es van mantenir ocults és que les profecies de Merlí van ser incloses a l'índex de llibres prohibits, i molts van ser fins i tot cremats. És una llegenda paganament cristiana, perquè es basa en els valors de l'honor i en la recerca del Sant Greal".

la Dama del Llac tanca Merlí a la seva tomba, al manuscrit 116 de la Fundació Martin Bodmer de Ginebra, 'Les profecies de Merlí', d'inicis del segle XIV

Fundació Martin Bodmer de Ginebra

Arioli no només el rescata, sinó que fins i tot troba i edita continuacions i versions complementàries del mateix segle XIII i reescriptures alternatives que arriben fins al XV, en un text divulgatiu –l'edició i estudi acadèmic en francès es va publicar, com a resultat de la seva tesi doctoral, el 2019– que inclou il·lustracions, glossaris i índexs de personatges, que es van publicar per al gran públic l'any passat en francès i italià, i recentment en portuguès i castellà, de la seva pròpia mà, sumades a l'anglesa que es publicarà pròximament, així com ja sense el seu concurs, en alemany,

neerlandès o pròximament en rus.

L'investigador afirma que probablement l'origen literari del personatge és a Venècia, entre altres motius perquè d'allà és "el manuscrit amb la versió més antiga que esmenta el cavaller del drac, de 1272 o 1273, en què Merlí ja assegura que és el millor cavaller, de manera que és probable que en aquella regió fos conegut". Després, Arioli troba el seu origen possible en "Sigfrid, l'heroi més important de la literatura germànica i de l'escandinava", que va ser conegut a la ciutat Estat, "un lloc de trobada de tradicions increïbles on arriben llegendes celtes com les del rei Artús. Sigfrid, com el mite viking Sigurd, mata un drac, i fins i tot els noms són semblants, fins al punt que als manuscrits més antics en què es recull el romanç està escrit com a Sigurand. Tot i que és cert que també hi ha sant Miquel o sant Jordi, és una influència que existeix, encara que sigui difícil de comprovar".

Per Arioli, Segurant és un cavaller diferent, ja que "malgrat que la base dels valors és la mateixa, heroisme i coratge, conté alguns valors nous, potser per ser escrit en un altre país amb una situació política, amb les ciutats Estat, per exemple, molt diferent del feudalisme de França. A Segurant hi ha una ironia que és nova, amb un cavaller que és una mica exagerat, amb herois molt atípics que l'acompanyen, i a més ell ni busca el Greal ni festeja cap dama", assegura.

"Segurant sembla un Don Quixot tres segles abans: persegueix una il·lusió en forma de drac"

"Segurant sembla un Don Quixot tres segles abans, perseguint una il·lusió en forma de drac, en un món que reflexiona sobre si mateix, amb una mirada nova sobre el món, amb distància i ironia sobre l'amor cortès i sobre la cavalleria, un món ideal i perfecte on el rei Artús té els millors cavallers amb valors que defensen com una utopia".

Certament, la matèria de Bretanya continua interessant, com demostra, per exemple, la publicació aquest mes d'*El gran libro del rey Arturo*, de John Matthews (Minotauro), o, fa amb prou feines un any, sengles

recopilacions a càrrec de Roger Lancelyn Green –company de J.R.R. Tolkien i C.S. Lewis– a Siruela i d'Alfred W. Pollard a Reino de Cordelia –i il·lustrada per Arthur Rackham– o, en català, la traducció per primera vegada dels anònims *Galvany i el Cavaller Verd* i *La mort del rei Artús*, a càrrec tots dos de Lola Badia a Cal Carré. No són cap il·lusió.

Lee también

Emanuele Arioli consultant manuscrits durant el documental que explica la seva recerca sobre Segurant, el cavaller del drac

ARTE.TV

Les múltiples facetes d'un investigador

Arioli no només ha transcrit i editat el text de Segurant en versió acadèmica i divulgativa, sinó que l'ha portat al còmic –aquest mateix mes Norma publica *El caballero del dragón*, amb guió seu i dibuix d'Emiliano Tanzillo–, al llibre infantil i fins i tot a la pantalla televisiva en un documental de la cadena Arte realitzat per Marie Thirty en què narra la seva investigació. Però és que aquest jove medievalista –que ben aviat ocuparà plaça d'investigador al departament de Filologia Catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona– també dedica el temps a fer d'actor, amb una carrera que després de diversos curtmetratges el va portar al cinema el 2021 amb *France*, sota la direcció de Bruno Demont, i que els últims anys ha desenvolupat també en sèries com ara *Furias* (que es pot veure actualment a Netflix) o *Bajo control* (disponible a la plataforma Filmin).